

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Εκθέτουμε και στο ΜΑΘΗΜΑ αυτό την υπόθεση έργων στα οποία έχουμε το φαινόμενο ΓΥΝΗΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ.

Στό έργο του Τσέχωφ «ΙΒΑΝΟΦ».

Και στο «Ιβάνοφ» την ζωή των προσώπων χαρακτηρίζει άτονία και άπραξία, με εξαίρεση τον Μπόρκιν, διαχειριστή του κτήματος του Ιβάνοφ, και τον νεαρό γιατρό Λβόφ. Όλοι οι άλλοι, άντρες και γυναίκες, νέοι, ώριμοι και ηλικιωμένοι, καθώς μεταφέρονται παθητικά στο όχημα του χρόνου, νοιώθουν άβαστακτη πλήξη. Για να ξεφύγουν από τον πνιγηρό έναγκαλισμό της καταφεύγουν στις κοσμικές συγκεντρώσεις όπου επιδίδονται στο κουτσομπολιό, στο πιτό και στη χαρτοπαιξία. Ούτε για χορό δέν έννοούν να υπερβούν την νωχέλεια που έχει παροπλίσει τό σώμα και τό πνεύμα τους. Σάν να έχουν πεισθεί ότι τά πράγματα δέν διορθώνονται με ξεφαντώματα. Αύτά διασκεδάζουν, δέν ψυχαγωγούν! Σέ κάνουν να ξεχνάς, αλλά ή έσωτερική πληγή δέν θεραπεύεται, ή δίψα της ψυχής δέν ικανοποιείται. Όταν νοσει ή καρδιά και ό νοϋς, χρειάζεται ριζική θεραπεία, όχι παυσίπινα.

Μέσα σ' αυτόν τον κόσμο ζει και κινείται ό κτηματίας Ιβάνοφ, ό πιο προβληματικός χαρακτήρας του έργου. Διαγράφει την καθοδική πορεία της καμπύλης της ζωής του. Η γυναίκα του Σάρα, που έχει προσβληθεί από φυματίωση, μιλά στο γιατρό της γι' αυτόν: «Γιατρέ, είναι θαυμάσιος άνθρωπος, και κρίμα που δέν σάς δόθηκε ή εύκαιρία να τον γνωρίσετε πριν από δυό-τρία χρόνια. Τώρα είναι βαρύθυμος, σιωπηλός, δέν ασχολείται με τό παραμικρό, ενώ πρώτα... Τί υπέροχος που ήταν!».

Αλλά τό σαράκι που κατατρώνει τον έσω Ιβάνοφ δέν φανερώνεται μόνον στη συμπεριφορά του και ειδικά στη στάση του απέναντι στην άρρωστη γυναίκα του που άλλοτε υπεραγαπούσε. Ούτε έπισημαίνεται μόνον από άλλους (Σάρα, Λβόφ). Σέ έκτενη μονόλογο του ό Ιβάνοφ μιλά για τον έαυτόν του. Συγκρίνει τό σημερινό του κατάντημα με αυτό που ήταν και τον έλεεινολογει. Έπισημαίνει τίς συνέπειες που προκαλεί και στον περίγυρό του, από την ζωή των άλλων μέχρι την διαχείριση του κτήματός του. Διερωτάται που όφείλεται τό κακό που βιώνει και προκαλεί, αλλά αδυνατεί να εξηγήσει την ψυχολογική του κατάσταση, τίς ενέργειές του, τίς αντιδράσεις του στα διάφορα γεγονότα, την συμπεριφορά του. Και

ὁμολογεῖ: «Δέν καταλαβαίνω, δέν καταλαβαίνω, δέν καταλαβαίνω. Ἴσως μόνο μιά σφαῖρα στόν κρόταφο...».

Μετά τόν θάνατο τῆς γυναίκας του ὁ Ἰβάνοφ ἀρραβωνιάζεται τήν εἰκοσάχρονη Σάσα πού τόν εἶχε ἐρωτευθεῖ. Λίγη ὥρα πρῖν ἀπό τήν τελετή τοῦ γάμου στήν ἐκκλησία τόν ματαιώνει καί αὐτοκτονεῖ.

Ὁ «Ἰβάνοφ» εἶναι πράγματι δραματικό ἔργο. Πυροδοτεῖ στοχαστικές ἐμβαθύνσεις. Ὁ Τσέχωφ σκιαγραφεῖ πραγματικούς ἀνθρώπους τῆς χώρας του, τῆς ἐποχῆς του. Ἡ ζωή εἶναι κωμικοτραγική. Αὐτήν ἀπεικονίζει. Καί σ' αὐτό τό ἔργο παράλληλα μέ τό δραματικό στοιχεῖο τρέχει καί τό κωμικό. Στόν θεατή προσφέρονται πολλές εὐκαιρίες νά γελάσει.

Στήν ὁπερέτα τοῦ Θεόφραστου Σακελλαρίδη «Ο ΒΑΦΤΙΣΤΙΚΟΣ».

Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται στήν Ἀθήνα τό 1912, ὅταν ἡ ἐλεύθερη Ἑλλάδα μέσα σ' ἓνα κλίμα ἐνθουσιασμοῦ διεξῆγε νικηφόρους ἀγῶνες γιά νά ἀπελευθερώσει παιδιά της καί περιοχές της πού ἦσαν ἀκόμη ὑπό τουρκικό ζυγό. Τό ζεῦγος Ζαχαρούλη ἐορτάζει τή δεύτερη ἐπέτειο τοῦ γάμου του. Ὁ οἰκοδεσπότης Ζαχαρούλης, πού εἶναι ἀξιωματικός τοῦ στρατοῦ ξηραῶς, ὑποδέχεται στόν κῆπο τούς καλεσμένους του. Λόγω μιᾶς ἐρωτικῆς ἀταξίας του ἡ σχέση του μέ τή γυναῖκα του Βιβίκα εἶναι διαταραγμένη. Αὐτός αἰσθάνεται εὐτυχῆς πού δέν ὑπηρετεῖ στό μέτωπο ἀλλά στήν Ἀθήνα ὡς βοηθητικός στό λόχο αὐτοκινήτων. Ἡ γυναῖκα του τόν περιφρονεῖ γι' αὐτό ἐνῶ θαυμάζει τόν βαφτιστικό της Μάρκο Κορτάση πού ὑπηρετεῖ στό μέτωπο καί στά γράμματα πού τῆς στέλνει περιγράφει τίς μάχες στίς ὁποῖες παίρνει μέρος.

Φθάνει ὁ στρατιώτης Πέτρος Χαρμίδης καί συστήνεται ὡς ὁ βαφτιστικός τῆς Βιβίκας Μάρκος Κορτάσης. Αὐτός ἀναγνωρίζει τή Βιβίκα ἀπό φωτογραφία της, πού εἶχε στείλει στόν πραγματικό βαφτιστικό της. Ἡ Βιβίκα δέν τόν εἶχε ἰδεῖ μεγάλο, ἀνδρωμένο καί ὑποδέχεται τόν Χαρμίδη σάν νά ἦταν ὁ βαφτιστικός της. Θά τόν κρατήσῃ στό σπίτι της νά τόν φιλοξενήσῃ. Οἱ καλεσμένοι βλέπουν μέ θαυμασμό τόν στρατιώτη Χαρμίδη καί τοῦ ζητοῦν νά τούς πεῖ νέα ἀπό τό μέτωπο. Ἀλλά γιά τόν Χαρμίδη ἀρχίζουν οἱ δυσκολίες. Εἶναι γνωστός σ' ἓναν ἀπό τούς καλεσμένους καί πρέπει νά ἐξηγήσῃ τήν παρουσία του στό σπίτι τοῦ Ζαχαρούλη. Σάν πῖό ἐγγράμματος ἀπό τόν Κορτάση ἔγραφε αὐτός τά γράμματά του πρὸς τή νονά του Βιβίκα καί φυσικά ἐδιάβαζε τά γράμματά της πρὸς τόν βαφτιστικό της. Ἔτσι ὁ Χαρμίδης ἐρωτεύθηκε τή Βιβίκα. Ἔπεισε τόν Κορτάση νά τοῦ δώσει τό στρατιωτικό του βιβλιάρῖο, ἐπῆρε ἄδεια καί ἦλθε στήν Ἀθήνα.

Ἡ ἀπιστία τοῦ Ζαχαρούλη ἔχει προετοιμάσει τή Βιβίκα πού θέλει νά πικάρει τόν ἄντρα της, γιά νά τόν ἐκδικηθεῖ. Ἔτσι δείχνει ὅτι ἀνταποκρίνεται στό αἶσθημά του, ὅταν ὁ Χαρμίδης τῆς ἐξομολογεῖται τόν ἔρωτά του. Ὄταν ἔρχεται ὁ θεῖος της, συνταγματάρχης, βλέπει τή Βιβίκα καί τόν Χαρμίδη ἀγκαλιασμένους νά φιλοῦνται. Ἡ Βιβίκα παρουσιάζει τόν Χαρμίδη

για σύζυγό της και τόν άντρα της, όταν εμφανίζεται, ως βαφτιστικό της πού είναι στρατιώτης, μάγειρος, και έχει έλθει με άδεια από τό μέτωπο.

Τά πράγματα περιπλέκονται περισσότερο μέ τήν εμφάνιση τής παλιάς φίλης τής Βιβίκας, τής Κικής, πού έρχεται από τό Αίγιο, όπου ζεί, για νά ζητήσει τή μεσολάβησή της στόν συνταγματάρχη θείο της νά πάρει άδεια ό άντρας της Πέτρος Χαρμίδης. Η Κική αναγνωρίζει τόν συνταγματάρχη, συνταξιδιώτη της στό τραίνο. Τής υπόσχεται νά φροντίσει για τήν άδεια τοῦ συζύγου της ενώ εκείνη υποκρίνεται ότι τήν έλκύει ως άντρας.

Λίγο αργότερα ό συνταγματάρχης καυχιέται στόν Χαρμίδα ότι κατέκτησε τήν Κική, πού είναι γυναίκα του! Όταν παρουσιάζει τόν Χαρμίδα στήν Κική ως σύζυγο τής Βιβίκας, οί δύο γυναίκες λιποθυμούν.

Η άφιξη τοῦ πραγματικοῦ βαφτιστικοῦ, τοῦ Μάρκου Κορτάση, κορυφώνει τήν κωμική πλοκή και τά αδιέξοδα. Ο Κορτάσης παρουσιάζεται στόν συνταγματάρχη ως Χαρμίδης και εκείνος τοῦ συστήνει τόν Ζαχαρούλη ως Κορτάση. Τελικά ή αλήθεια αποκαλύπτεται και οί πραγματικές σχέσεις αποκαθίστανται αφού οί άπιστοι σύζυγοι έχουν πάρει τό μάθημά τους.

Στό έργο «ΑΝΑΤΟΛ» τοῦ Αυστριακοῦ συγγραφέα Άρτουρ Σνίτσλερ.

Ο Μάξ, ό Ανατόλ και οί έρωμένες του δέν ήθογραφοῦνται μόνον από τίς ενέργειες και τίς θέσεις τους, αλλά προσδιορίζονται και από τόν λόγο τους και τόν λόγο τών άλλων. Όταν ό Ανατόλ λέει "Μά πώς νά ξέρεις τό φθινόπωρο σέ ποιόν (έννοεί σέ ποιά) νά κάνεις δώρο τά Χριστούγεννα»; ή Γκαμπριέλλα έπισημαίνει τό γρήγορο πέρασμα τών γυναικῶν από τή ζωή του λέγοντας «Έσείς δέν ξέρετε οὔτε μίαν έβδομάδα πρίν». Τό «δέν θά χωρίσουμε ποτέ» δέν έχει κανένα ουσιαστικό αντίκρουσμα. Και ή φράση «Δέν είμαστε δεμένοι ό ένας μέ τόν άλλον, είμαστε ελεύθεροι..." αποκαλύπτει πολλά για τήν ποιότητα τών έρωτικῶν αὐτῶν δεσμῶν. Οί ὅρκοι πού γίνονται και οί υποσχέσεις πού δίνονται είναι γραμμένοι «στήν άμμο και στά χιόνια». Ένώ ό ίδιος δέν είναι σωστός, ό Ανατόλ κατηγορεῖ τήν Έλσα ότι ή πλήξη τοῦ γάμου τήν ώθησε στή ρομαντική περιπέτεια μαζί του και τήν Άννι ότι τόν άπατά.

Άν και ό Σνίτσλερ δέν έχει πλάσει στό έργο αυτό τούς χαρακτήρες του στίς τραγικές τους διαστάσεις και κυριαρχεί τό διασκεδαστικό στοιχείο, ό Ανατόλ και οί έρωμένες του είναι στό βάθος πολύ τραγικά πρόσωπα. Όχι μόνον γιατί είναι θύματα άπάτης, αλλά γιατί άπατοῦν, γιατί δέν είναι άξιοι τής αγάπης. Έξω από τόν χῶρο τής αγάπης είναι ή κόλαση. Μέ τά δεσμά τοῦ πάθους, μέσα στό κελλί τοῦ έγωκεντρισμοῦ, - και ή κατάσταση αὐτή μάς φαίνεται ελευθερία, - ό Ανατόλ μιλά για «τό μεθύσι τής καρδιάς», ενώ ό Μάξ τοῦ έπισημαίνει ότι πρόκειται για «τό μεθύσι τών αισθήσεων». Αλλά δέν είναι μόνον οί άπάτες. Είναι και οί αὐταπάτες. Και ή μεγαλύτερη αὐταπάτη είναι οί πρόσκαιροι αὐτοί έρωτικοί δεσμοί, τά ὑποκατάστατα τής αληθινής αγάπης. Η Έλσα τούς εκπροσωπεῖ ὅλους, όταν αποκαλύπτει «Ποτέ μου δέν αγάπησα, οὔτε και τόν άνδρα μου». Μά πώς νά αγαπήσει κανείς, όταν ό πιό

ιερός χώρος τοῦ εἶναι μας, ἡ καρδιά, ἔχει τόσο ποδοπατηθεῖ, ὅταν ἡ ἀγάπη θεωρεῖται παιχνίδι, ὅταν ὁ ἄλλος δέν εἶναι ἱερό πρόσωπο, ἀλλά μιά χάντρα στό κομπολόι τῶν ἐρωτικῶν κατακτήσεων; Καί τό κακό δέν μπορεῖ νά θεραπευθεῖ μέ μιάν ἀσπιρίνη, ὅπως μέ κυνικότητα συνιστᾶ ὁ Μάξ. Ἐάν στόν Ἀνατόλ καί στίς ἐρωμένες του ἡ συμβουλή τοῦ Μάξ «Νά βρεῖς τό κουράγιο νά ἰδεῖς τήν ἀλήθεια» ἔφθανε ὡς εὐρύτερο μήνυμα, θά μπορούσαν νά λυτρωθοῦν, γιατί ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώνει.

Στή δημοφιλή ὄπερα τοῦ Ζώρζ Μπιζέ «KAR MEN».

Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται στήν Ἰσπανία. Μπροστά σ' ἓνα καπνεργοστάσιο στή Σεβίλλη βρίσκεται μιά στρατιωτική φρουρά. Οἱ στρατιῶτες ἀσχολοῦνται μέ τόν κόσμο πού πηγαινοέρχεται. Τούς πλησιάζει μιά ὁμορφη κοπέλα, ἡ Μικαέλα καί ἀπευθυνόμενη στόν δεκανέα Μοράλες ζητᾶ νά ἰδεῖ τόν δεκανέα ντόν Ζοζέ. Τήν πληροφορεῖ ὅτι θά ἔλθει σέ λίγο, ὅταν θά γίνει ἀλλαγὴ φρουρᾶς. Σύντομα ἔρχονται οἱ στρατιῶτες, πού θά ἀντικαταστήσουν τήν φρουρά, ἀκολουθούμενοι ἀπό παιδιά πού μιμοῦνται τούς στρατιῶτες καί τραγουδοῦν πρόσχαρα.

Ἡ παλιά φρουρά ἀποχωρεῖ, ὁ ὑπολοχαγός Τσουνίγκα ζητᾶ ἀπό τόν ντόν Ζοζέ πληροφορίες γιά τό κτίριο πού βρίσκεται μπροστά τους καί τίς ἐργάτριες πού δουλεύουν σ' αὐτό. Καθώς οἱ ἐργάτριες βγαίνουν στόν δρόμο γιά διάλειμμα, νεαροί πλησιάζουν γιά νά ρίξουν τά δίχτυα τους. Οἱ στρατιῶτες σχολιάζουν τήν συμπεριφορὰ τους. Συνηθισμένες οἱ ἐργάτριες μέ τήν πολιορκία τῶν νεαρῶν ἀντρῶν τραγουδοῦν: «... τά γλυκόλογα τῶν ἐραστῶν εἶναι καπνός, ὁ ἐνθουσιασμός κι οἱ ὄρκιοι τους εἶναι καπνός». Οἱ στρατιῶτες παρατηροῦν ὅτι ἀνάμεσα στίς ἐργάτριες δέν βρίσκεται ἡ πιό μοιραία, ἡ τσιγγάνα Κάρμεν. Ἀλλά σύντομα ἐμφανίζεται καί πολιορκεῖται ἀπό τούς νεαρούς πού ἐκλιπαροῦν τόν ἔρωτά της. Ἐκεῖνη τούς μιλά γιά τήν ἄστατη φύση τοῦ ἔρωτα. Πλησιάζει τόν ντόν Ζοζέ, τοῦ πετᾶ ἓνα λουλούδι. Ἐκεῖνος τήν σαϊτιά τοῦ ἔρωτα ἀρχικά τήν εἶδε σάν χειρονομία ἀναίδειας. Παίρνει τό λουλούδι καί τό κρατᾶ. Οἱ ἐργάτριες ἐπιστρέφουν στό ἐργοστάσιο.

Ἔρχεται ἡ Μικαέλα καί δίνει στόν ντόν Ζοζέ ἓνα γράμμα ἀπό τήν μητέρα του καί χρήματα. Τοῦ μεταφέρει ἓνα φιλί της. Ἐκεῖνος συγκινεῖται καί ἐκφράζει νοσταλγία γιά τό χωριό του. Στό γράμμα ἡ μητέρα του, ἐκτός ἀπό τίς συμβουλές της, τοῦ συνιστᾶ τήν Μικαέλα γιά κατάλληλη σύζυγο.

Ἀκούονται φωνές ἀπό τό καπνεργοστάσιο. Ἐργάτριες ξαναβγαίνουν στό δρόμο, δύο ὀμάδες ἀπό αὐτές ἀνταγωνίζονται νά πείσουν τόν ὑπολοχαγό Τσουνίγκα γιά τήν αἰτία καί τήν ὑπεύθυνη τοῦ καβγά. Μέ διαταγή του ὁ ντόν Ζοζέ μπαίνει στό ἐργοστάσιο μέ δύο στρατιῶτες. Συλλαμβάνουν τήν Κάρμεν πού ἀντί ν' ἀπαντήσει στίς ἐρωτήσεις τοῦ ὑπολοχαγοῦ τραγουδᾷ. Ἀποφασίζει νά τήν στείλει φυλακή μέ τήν συνοδεία τοῦ ντόν Ζοζέ. Ἡ Κάρμεν καταφέρνει νά γοητεύσει τόν δεκανέα καί μέ ἀντάλλαγμα τόν ἔρωτά της ἐξασφαλίζει τήν βοήθειά του γιά νά δραπετεύσει.

Στήν ταβέρνα τοῦ φίλου τῆς Λίλας Πάστια ἡ Κάρμεν καί ἄλλες τσιγγάνες φυχαγωγῶν ἀξιωματικούς. Ἀνάμεσά τους καί ὁ ὑπολοχαγός Τσουνίγκα. Ἡ Κάρμεν μαθαίνει ὅτι ὁ ντόν Ζοζέ, πού εἶχε τιμωρηθεῖ γιά τήν δραπέτευσή τῆς, ἀποφυλακίσθηκε. Ἔρχεται ὁ φημισμένος ταυρομάχος Ἐσκαμίλιο μέ τήν παρέα του καί προσπαθεῖ νά κερδίσει τήν καρδιά τῆς Κάρμεν. Ἐκείνη δέν ἀνταποκρίνεται, τοῦ ἀφήνει ὅμως κάποια ἐλπίδα. Πρὶν ἀποχωρήσουν ἀπό τήν ταβέρνα οἱ θαμῶνες, ὁ Τσουνίγκα, πού ἔχει ἐρωτευθεῖ τήν Κάρμεν, τῆς λέει ὅτι θά ἐπιστρέψει σύντομα.

Ἡ Κάρμεν ἀρνεῖται νά συμμετάσχει αὐτή τήν νύχτα στό σχέδιο τῶν φίλων τῆς λαθρεμπόρων - φόρτωση ἀγγλικῶν ἐμπορευμάτων - ἐπειδὴ εἶναι ἐρωτευμένη. Ἔρχεται ὁ ντόν Ζοζέ καί ἡ Κάρμεν χορεύει γι' αὐτόν. Σύντομα ὅμως ἡ χαρά τῆς σβήνει καί δοκιμάζει ἀπογοήτευση. Γιατί ὁ ντόν Ζοζέ τῆς λέει ὅτι πρέπει νά φύγει, ἔχει ὑπηρεσία. Δέν συγκινεῖται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἔχει φυλάξει τό λουλούδι πού τοῦ ἔδωσε ὅταν τόν πρωτοεἶδε. Ἄν πράγματι τήν ἀγαπᾷ, πρέπει νά τήν ἀκολουθήσει στά βουνά. Εἰσβάλλει ὁ Τσουνίγκα καί βλέποντας τόν δεκανέα του, τόν διατάσσει νά φύγει. Ἐκεῖνος ἀρνεῖται, ὁ ὑπολοχαγός τόν χτυπᾷ, ὁ ντόν Ζοζέ τραβᾷ τό σπαθί του, ἡ Κάρμεν μπαίνει ἀνάμεσά τους φωνάζοντας τούς συντρόφους τῆς. Συλλαμβάνουν τόν Τσουνίγκα, τόν ἀφοπλίζουν καί τόν ἀπομακρύνουν. Ὁ ντόν Ζοζέ εἶναι πλέον ἀναγκασμένος ν' ἀκολουθήσει τήν Κάρμεν καί τούς συντρόφους τῆς.

Στό βουνό ἀνάμεσα στούς λαθρέμπορους ἡ Κάρμεν καί ὁ ντόν Ζοζέ. Συννεφιασμένη ἡ σχέση τους. Οἱ τσιγγάνες βλέπουν θάνατο γιά τήν Κάρμεν στά χαρτιά πού ρίχνουν. Ἔρχεται ὁ Ἐσκαμίλιο νά κερδίσει τήν Κάρμεν, γιατί ἔχει πληροφορηθεῖ ὅτι κουράστηκε ἀπό τόν δεκανέα ἐραστή τῆς. Ὁ ντόν Ζοζέ προκαλεῖ τόν ταυρομάχο σέ μονομαχία πού ἡ παρέμβαση τῆς Κάρμεν ἀποτρέπει. Ὁ Ἐσκαμίλιο τούς προκαλεῖ ὅλους στήν ἐπόμενη ταυρομαχία του. Φθάνει ἡ Μικαέλα καί λέει στόν ντόν Ζοζέ ὅτι ἡ μητέρα του πεθαίνει. Ὁ ντόν Ζοζέ φεύγει μαζί τῆς.

Ἐξω ἀπό τήν ἀρένα μικροπωλητές πωλοῦν τήνπραμάτεια τους. Κόσμος ἔρχεται γιά τήν ταυρομαχία. Φθάνει ὁ Ἐσκαμίλιο μέ τήν Κάρμεν. Ὄταν ὁ κόσμος ἔχει μπεῖ στήν ἀρένα, ὁ ντόν Ζοζέ πλησιάζει τήν Κάρμεν καί τήν παρακαλεῖ νά φύγει μαζί του. Ἐκείνη ἀρνεῖται. Θέλει νά εἶναι ἐλεύθερη. Ὄταν ἀκούονται ζητωκραυγές, ἡ Κάρμεν σπεύδει νά μπεῖ στήν ἀρένα γιά νά μοιραστεῖ τόν θρίαμβο τοῦ νέου ἐραστή τῆς Ἐσκαμίλιο, ἀλλά ὁ ντόν Ζοζέ τήν ἐμποδίζει. Ὀργισμένη τοῦ ἐπιστρέφει τό δαχτυλίδι του. Ὁ ντόν Ζοζέ τήν μαχαιρώνει, ἐνῶ ὁ Ἐσκαμίλιο σκοτώνει τόν ταῦρο στήν ἀρένα. Τό πλήθος πού βγαίνει ἀπό τήν ἀρένα βλέπει τήν Κάρμεν νεκρή στήν ἀγκαλιά τοῦ ντόν Ζοζέ πού ὁμολογεῖ τό ἔγκλημά του.

Ἐχοντας συνηθίσει νά τρυγάει τίς φευγαλέες ἀπολαύσεις τοῦ ἔρωτα, ἡ Κάρμεν νομίζει ὅτι εἶναι εὐτυχισμένη. Δέν γεύεται τούς καρπούς τῆς αὐθεντικῆς ἀγάπης πού εἶναι ὑπεύθυνη. Δέσμια τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους νομίζει ὅτι εἶναι ἐλεύθερη, ἐπειδὴ ἀλλάζει εὐκολα ἐραστές. Ἡ ἀνθρώπινη καρδιά εἶναι χῶρος ἱερός. Ἡ βεβήλωσή του ἔχει δυσάρεστες συνέπειες, κάποτε τραγικές.

Στήν ὄπερα τοῦ Αὐστριακοῦ συνθέτη Φράντς Λέχαρ «**Η ΕΥΘΥΜΗ ΧΗΡΑ**».

Πρώτη Πράξη

Παρίσι: Στήν πρεσβεία τοῦ κρατιδίου τοῦ Ποντεβέντρο οἱ διπλωμάτες μέ τίς γυναῖκες τους καί τοὺς Γάλλους φίλους τους γιορτάζουν τά γενέθλια τοῦ πρίγκιπά τους, ἡγεμόνα τοῦ Ποντεβέντρο. Ἀνήσυχος ὁ πρεσβευτής, βαρῶνος Μίρκο Ζέτα, περιμένει τήν ἄφιξη τῆς συμπατριώτισσάς του Ἄννας Γκλάβαρι, μιᾶς νέας, ὁμορφης, εὐθυμης καί πάμπλουτης χήρας, πού διεκδικοῦν οἱ δανδήδες τοῦ Παρισιοῦ. Ἡ Ἄννα ὅμως δέν πρέπει νά παντρευτεῖ ἕναν ἀπό αὐτούς, ἀλλά κάποιον συμπατριώτη της, ὥστε τά ἑκατομμύριά της νά μείνουν στήν τράπεζα τοῦ Ποντεβέντρο καί νά σώσουν τό χρεοκοπημένο κρατίδιο. Γι' αὐτό, ἐκεῖνος πού πρέπει νά τήν παντρευτεῖ εἶναι ὁ γραμματέας τῆς πρεσβείας, ὁ γοητευτικός κόμης Ντανίλο Ντανίλοβιτς. Αὐτές οἱ σκέψεις ἀπασχολοῦν τόσο τόν πρεσβευτή, πού δέν προσέχει τήν πολιορκία πού κάνει στή νεαρή γυναῖκα του Βαλεντίνη ὁ Γάλλος ἀριστοκράτης Καμιγ ντέ Ροσιγιόν. Ἡ ἄφιξη τῆς Ἄννας γίνεται ἀφορμή γιά θερμές ἐκδηλώσεις ἀπό ὄλους. Ἐκείνη ὅμως δέν θέλει νά τήν θαυμάζουν καί νά τήν πολιορκοῦν γιά τά χρήματά της. Ἐμφανίζεται ὁ κόμης Ντανίλο, κουρασμένος ἀπό τά ξεφαντώματά του στό «Μαξίμ». Ἡ παρουσία τῆς Ἄννας τόν ἀναστατώνει. Τήν ἀγαποῦσε προτοῦ ἐκείνη παντρευτεῖ τόν Γκλάβαρι, ἀλλά ἡ οἰκογένειά του ἦταν ἀντίθετη στό γάμο του μέ μία φτωχή κοπέλα πού δέν ἀνήκε στήν τάξη του. Τήν ἀγαπᾶ ἀκόμη, ἀλλά τώρα εἶναι ἀργά· ἡ Ἄννα δέν πρέπει νά νομίσει ὅτι τόν ἐλκύουν τα ἑκατομμύριά της. Γι' αὐτό ἀπορρίπτει τό σχέδιο τοῦ Ζέτα νά τή ζητήσῃ σέ γάμο.

Ἡ Βαλεντίνη βρίσκεται σέ δύσκολη θέση. Ἐχασε τήν βεντάλια της, ἐπάνω στήν ὁποία ὁ κόμης Ροσιγιόν εἶχε γράφει «σ' ἀγαπῶ». Ἡ βεντάλια πέφτει στά χέρια τοῦ συζύγου της, πού εὐτυχῶς δέν ξέρει ὅτι ἀνήκει στή γυναῖκα του. Ὁ χορός συνεχίζεται. Τώρα οἱ κυρίες θά διαλέξουν τοὺς καβαλιέρους τους. Ἡ Ἄννα διαλέγει τόν Ντανίλο.

Δεύτερη Πράξη

Γιορτή στό μέγαρο τῆς Ἄννας στό Παρίσι. Οἱ καλεσμένοι διασκεδάζουν μέ χορούς καί τραγούδια τοῦ Ποντεβέντρο. Στήν καρδιά τῆς Ἄννας ἔχει ἀναζωπυρωθεῖ ἡ παλιά ἀγάπη της γιά τό Ντανίλο. Ζητᾶ μία ἀπόδειξη γιά τή δική του ἀγάπη. Ἐκεῖνος ὅμως εἶναι συγκρατημένος ἀπέναντί της. Μέ ἐντολή τοῦ Ζέτα ὁ Ντανίλο προσπαθεῖ νά ἀνακαλύψῃ σέ ποιάν ἀνήκει ἡ βεντάλια. Μάταια· «Ἡ γυναῖκα εἶναι γριφος σωστός». Ἀπό σύμπτωση ἡ Βαλεντίνη ξαναπαίρνει στά χέρια της τήν χαμένη της βεντάλια. Γράφει ἐπάνω της «Ἐγὼ ἔμαι γυναῖκα πιστή» καί τή δίνει στόν Ροσιγιόν. Συγκατατίθεται ὅμως νά τόν συναντήσῃ στό παβιγιόν τοῦ κήπου γιά ἕνα φιλί. Ὁ πρεσβευτής παρακολουθεῖ γεμάτος ὑποψία τίς κινήσεις τῆς γυναῖκας του. Πλησιάζει μέ τόν Ντανίλο τό παβιγιόν, ἀλλά προτοῦ προλάβουν νάμποῦνε μέσα, ἡ Ἄννα ἔχει πάρει τή θέση τῆς Βαλεντίνης. Ἡ Ἄννα καί ὁ Ροσιγιόν δηλώνουν στοὺς ἐκπληκτοὺς Ζέτα καί Ντανίλο ὅτι ἀρραβωνιάστηκαν. Γεμάτος ζήλεια ὁ Ντανίλο τραγουδᾷ πεισματωμένος: «Πηγαίνω στό Μαξίμ». Ἡ ζήλεια του ὅμως δίνει στήν Ἄννα τήν ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης του πού ζητοῦσε.

Τρίτη Πράξη

Ἡ Ἄννα ἔχει διαμορφώσει ἓνα ἀπό τὰ σαλόνια τοῦ μεγάρου τῆς σέ αἴθουσα τοῦ «Μαξίμ». Ὁ Ντανίλο μέ ὑπόδειξη τοῦ πρεσβευτῆ Ζέτα ζητᾷ ἀπό τήν Ἄννα νά σκεφτεῖ τό Ποντεβέντρο προτοῦ ἀποφασίσει νά παντρευτεῖ τόν Ροσιγιόν. Μολονότι ἐκείνη τοῦ ἀποκαλύπτει τήν ἀλήθεια σχετικά μέ τό περιστατικό στό παβιγιόν, ἐκεῖνος δέν τῆς φανερώνει τὰ αἰσθήματά του. Ὁ Ζέτα, πού ὑποψιάζεται ὅτι ἡ Βαλεντίνη δέν τοῦ εἶναι πιστή, θέλει τώρα νά χωρίσει καί νά παντρευτεῖ ὁ ἴδιος τήν Ἄννα. Τότε μαθαίνει ὅτι, σύμφωνα μέ τή διαθήκη τοῦ Γκλάβари, ἂν ἡ Ἄννα παντρευτεῖ, χάνει τήν περιουσία τῆς. Ὁ Ντανίλο πανηγυρίζει. Στήν Ἄννα πού θά γίνει φτωχή ἂν παντρευτεῖ, μπορεῖ νά φανερώσει τὰ αἰσθήματά του, χωρίς νά θεωρηθεῖ προικοθήρας. Τοὺς περιμένει ὅμως ὅλους μιά ἀκόμη ἔκπληξη. Σύμφωνα πάντα μέ τή διαθήκη, ἡ περιουσία τῆς Ἄννας μετά τόν γάμο τῆς περιέρχεται στό νέο τῆς σύζυγο. Ἄλλά καί γιά τήν Βαλεντίνη ὅλα τελειώνουν καλά. Ὁ Ζέτα ἀνακαλύπτει στή βεντάλια, κάτω ἀπό τό «σ' ἀγαπῶ» τοῦ Ροσιγιόν, γραμμένη μέ τό χέρι τῆς γυναίκας του, τήν ἀπάντηση: «Ἐγὼ ἔμαι γυναῖκα πιστή».

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

9 Ἀπριλίου 2024